

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

3. De pœnis procurantium abortum ex iure Canonico, & Civili. Ex p. 7. tr.
5. res. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

TRACTATUS SEXTVS;
DE ABORTU,
IUXTA BVLLAS SIXTI V.
ET GREGORII XIV.

Atque de Absolutione, & Dispensatione pro
excommunicatione, & irregularitate
illius agitur.

RESOLVTIO PRIMA.

Quid sit Abortus?

*Et docetur, quod ille, qui dedit causam eiectio-
nis animati, est verus homicida, & tenetur omni-
bus penis iuris Canonici & civilis, quibus tenentur illi
qui hominem jam natum peremerunt, ac proinde fit ir-
regularis.*

*Si vero fetus non sit animatus, licet procurare abortum
non sit propriè homicidium, est tamen grave peccatum.
Ex part. 7. tract. 5. Ref. 1.*

ABORTVS est eiectio fetus immaturi,
potest autem fetus immaturè ejici, vel
antequam animatus est, vel post anima-
tionem: & quidem si animatus est, ille
qui dedit causam eiectio-
nis, est verus homicida, &
tenetur omnibus penis Iuris Canonici, ac Civilis,
quibus tenentur illi, qui hominem jam natum pere-
merunt, ac proinde fit irregularis.

2. Si verò fetus necdum sit animatus, licet pro-
curare talem abortum non sit verum homicidium,
est tamen grave peccatum: de quo Tertull. in *Apolo-
get.* c. 9. Nobis homicidio semper interdicto, etiam
conceptum utero dum adhuc sanguis in hominem
delibatur, dissolvere non licet; homicidij festinatio est
prohibere nasci, nec refert natam quis eripiat ani-
mam, an distubet nascentem; homo est qui futurus
est, nam fructus in semine est, & S. P. August. *lib. 1.
de nupt. & concupis.* cap. 15. cujus verba referuntur *cap.
aliquando 32. quest. 2.*

RESOL. II.

*Quid est procurare abortum? Ex part. 7. tractat. 5.
Ref. 2.*

§. 1. **R**espondeo nihil aliud esse nisi studiosè que-
re, siue per se, siue per alium, ut fetus imma-
turè ex utero matris ejiciatur. Tribus autem modis
procuratio hæc contingere potest. Primò impedi-
endo ne femina concipiat, v.g. si vir ante concubitum
potionem aliquam feminae præbeat, per quam ea ste-

rilis evadat: verum hæc non dicitur procuratio Abor-
tus, ut patebit. Secundo procurando, ut fetus con-
ceptus quidem, sed necdum animatus ejiciatur. Tertio
procurando, ut fetus jam conceptus & animatus abi-
gatur. Quare procurator, abortus propriè dicitur
ille, qui id agit studiosè, ut fetus, siue ille ani-
matus sit, siue inanimatus, ex utero abigatur. Quæ
procuratio multis modis fieri potest, puta potionibus,
percussionibus, magnis itineribus, laboribus, oncribus
magnis prægnantibus mulieribus impositis, aliisque
sexcentis modis, quos idemdem perditatum mulie-
rum excogitat audacia, vel libido, & obiter tangit Bul-
la Sixti V. citata. Quibus adde usitatum illum fasci-
nantium vetularum modum, ut per maleficia procu-
rent abortum.

RESOL. III.

*De penis procurantium abortum ex iure Canonico, &
Civilis. Ex p. 7. tract. 5. Ref. 3.*

§. 1. **C**ontra procurantes abortus Concilium 11-
clerdense *Can. 2.* sic statuit: His qui abortivum
faciunt, vel natos suos extinguunt, post septem an-
norum curricula, communicatio tribuatur, *Synodus 6.
Generalis can. 9.* Quæ pharmaca abortum facientia pro-
curant, vel quæ venena suscipiunt perimentia partus,
pena occisoris acculentur: & Stephanus Papa. D.
Humberto Episcopo Moguntino, *cap. consulti 2.
quest. 5.* Si ille, qui conceptum in utero per abortum
deleverit, homicida est quanto magis, qui unius saltem
diei puerulum peremit, homicidam se esse excusare ne-
quibit? & si aliquis, de homicid. volunt. Qui homini,
aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit,
ut non possit generare, aut concipere, vel nasci so-
boles, ut homicida tenetur. Sed non reipsa, & opere
commisum; ideo si fetus nondum erat animatus, an-
tea nulla contrahebatur irregularitas *cap. sicut ex litte-
rarum, de homicid.* Glossa *ibid.* & *cap. si aliquos, eod. tit.*
cùm hæc non contrahatur, nisi homo jam actu ani-
matus interficiatur.

2. Civiles autem leges decernunt in eisdem ca-
pitis supplicium, si fetus fuerit animatus; ut etiam
fit *cap. 21. Exodi*, dicitur enim in *l. necare, ff. de lib.
agnosc.*

agnoscere. Necare videtur non tantum is, qui partum præfocatur, sed etiam is, qui abiecit, & l. si mulierem ff. ad leg. Aquil. de sicariis. Si mulierem visceribus suis vim intulisse, quod partum suum abigeret, confiteri, eam in exilium Præles provincie exigat. Idemque habetur l. Divus, ff. de extror. crim. & l. Cicero, ff. de penis & constat ex oratione pro Cluentio. Marcus Tullius cum esset in Asia, Milesiam mulierem capite damnavit, eo quod accepta à secundis hæredibus pecunia, sibi ipsi medicamentis partum abegisset. Si verò fetus nondum animatus erat, is cuius opera ejicitur, si sit honestæ conditionis, amissa bonorum parte, in insulam relegatur, si humilioris & inferioris sit conditionis, in metallum damnatur l. si quis aliquid, §. qui abortivis, ff. de penis.

RESOL. IV.

De penis procurantium abortum ex jure novo Sixti V. Ex p. 7. tract. 5. Ref. 4.

§. 1. **S**ixtus V. in Constit. 87. edita anno 1588. quæ incipit, Effrænatam, decernit in §. 1. eos, qui per se, vel per interpositas personas abortum factus animati procuraverint, percussione, venenis, medicamentis, oneribus, aliisve modis abortu secuto; & prægnantes mulieres, quæ præmissa scienter fecerint, teneri penis omnibus jure divino, canonico, & civili statutis contra veros homicidas.

2. Similiter §. 2. 3. 4. eosdem incurrere irregularitatem, unde nec promoveri possunt, nec si jam promoti sunt, ministrare, sed eo ipso omni privilegio clericali officio, & beneficio esse privatos, quæ sic vacatura reserventur dispositioni Papæ, atque inhabiles in futurum, etiam si delictum fuerit occultum. Et qui foro Ecclesiastico sunt subjecti, degradati tradantur foro seculari capitali pena puniendi.

3. §. 5. Similibus penis vult teneri eos, qui sterilitatis potiones ac venena propinaverint mulieribus, aut quo minus fetus concipiant, impedimentum præstiterint, consuluerint, ac auxiliari fuerint: nec non & mulieres quæ ea scienter sumpserint.

4. §. 6. Deturque in hoc crimine puniendo inter Iudices præventio contra quoscumque & testes jure inhabiles, suo arbitratu recipiant, & penis afficiant reos.

5. §. 7. & 8. Insuper prædictos omnes, qui vel uti principales, vel ut socij, consocii ad tale facinus opem, consilium, favorem, potionem, aut medicamenta scienter dederint, aut etiam scribendo literas, vel apochas, vel aliis verbis, aut signis iuverint, aut consuluerint, ipso facto excommunicationem incurrant, à qua nequeant absolvi (nisi in mortis articulo) nec etiam vi Iubilei, aut vigore Concilij Tridentini, nisi à Romano Pontifice, & similiter ab irregularitate, hac de causa contracta, ab eo tantum urgentissimis de causis dispensari possit. Non obstantibus, &c.

RESOL. V.

Quas penas Gregorius XIV. circa prædictam constitutionem Sixti V. moderavit? Ex part. 7. tract. 5. Resolut. 5.

§. 1. **G**regorius XIV. in Constit. 8. edita anno 1591. quæ incipit Sedes Apostolica, moderavit Bullam Sixti V. contra procurantes abortum. Vnde in §. 2. statuit, si fetus animatus fuerit, tam ad eos, qui

hactenus deliquerunt, quam in futuro deliquerint, præfocato à Sixto V. §. 1. §. 7. ut à peccato, & excommunicatione possit quilibet Presbyter tam secularis, quam regularis ad confessiones audiendas, & ad hoc casus specialiter per Ordinarium loci deputatus in foro tamen conscientie, absolvi: si verò fetus animatus non fuerit, penas abortum procurantium, & exhibentium mulieribus, & suscipientium venena sterilitatis, aut quocunque modo dantium auxilium, & consilium reducit §. 3. ad terminos juris communis, sacrorum Canonum, & Conc. Tridentini, tam quoad præterita, quam quoad futura, §. 4. Cætera verò omnia, quæ in Bulla Sixti continentur vult in suo robore manere.

His positis multæ extant circa præsentem materiam, curiosæ difficultates; Idem quæro.

RESOL. VI.

An in facultate Iubilei absolviendi à casibus & censuris reservatis includatur absolutio abortus? Et docetur, quod casus abortus non est amplius Papalis, sed Episcopalis.

At vero, quando Episcopus, seu Ordinarius generaliter concedit alicui Confessario facultatem absolviendi à casibus, & censuris sibi reservatis, tunc non censetur concessus abortus factus animati per Gregorij Constitutionem, nisi specificetur. Ex p. 7. tr. 5. Ref. 19.

§. 1. **R**espondeo quod negativam sententiam docuit Sup. l. 1. specificeatur, quod ait constare ex Bulla Gregorij XIV. incipiente, Sedes Apostolica, edita pridie Calend. Iunii 1591.

2. At certum est comprehendere; quia licet Sixtus V. in Bulla incipiente, Effrænatam, die 26. Novemb. 1588. editam afficiat abortum factus animati excommunicatione ipso facto incurrenda, illamque sedi Apostolicæ reservet, & decernat non censeri comprehensam in facultate generali absolviendi à censuris etiam per Iubileum concessa: nihilominus Gregorius XIV. in prædicta sua constitutione abstinuit prædictam reservationem, & facit potestatem cuiusque loci Ordinarii absolviendi à prædicta excommunicatione per se, vel per alium Confessarium ad id specialiter deputatum, ut tradunt Rodriq. in Bullam Cruciatæ, §. 9. n. 88. Quaranta verbo abortus, & Gavanti in manuali Episcop. verbo abortus, num. 4. & verbo, absolutio, num. 36. ac proinde casus abortus non est amplius Papalis, sed Episcopalis. Casus autem Episcopales in Iubileo censentur omnes concessi, ut supra ostensum est. Quare dictum Lavorij procedit tantum quando Episcopus, seu Ordinarius generaliter concedit alicui Confessario facultatem absolviendi à casibus, & censuris sibi reservatis, tunc enim non censetur concessus abortus factus animati per dictam Gregorij Constitutionem, nisi specificetur. Et hæc omnia docet Angel. Bossius, tract. de Iubileo sess. 1. cap. 6. n. 1. & 2.

RESOL. VII.

Quis possit absolvere ab incursa excommunicatione propter abortum? Sed difficultas est, quisnam dicatur Confessarius specialiter deputatus, ut possit absolvere ab excommunicatione propter abortum? Et notatur non posse Confessarium facilem absolvere penitentem, qui commisit abortum factus animati. Et quid de Religiosis virtute privilegiorum, si ad hoc per Previn